

Tisztelt Kollégák, kedves hallgatók, sok szeretettel köszöntök mindenkit Dr. Csőke Lajos Tanár úr emléktáblájának avatásán. Külön köszönöm, hogy megtisztelte a jeles eseményt Csőke Gergely és kedves felesége.

Jól emlékszem az utolsó alkalomra, amikor Tanár úr itt volt ebben az épületben, a folyosó végén málázó könyvtárszobában ült csöndesen, és várta a köszöntő mondatokat 70. születésnapján. Furcsa érzés volt, hogy nem Ő beszél, okosan tiszta, öblös hangján. Az én fejemben, hiába voltam rektor akkortájt, az élet rendje az volt, hogy amikor Csőke Tanár úr megjelenik, ott érdemes csöndben lenni és figyelni, mert még egy lélegző másodpercben is többet tanulhatunk, mint eltékozolt iskolai kurzusokon.

Tanár úr hallgatott, figyelt, ahogy csak Ő tudott. Beleszagolt a levegőbe és tudta ki, mit, miért mond, mit gondol, és azt is tudta, hogy Ő miért jött. Nem azért, mert szerette volna látni hogyan ünneplik, hanem inkább megtisztelte az utódokat kitüntető figyelmével, és csöppnyi adagokban azt sugározta felénk, hogy jó úton jártok, csináljátok.

A köszöntő mondatok után szót kért és kapott. Ülve maradt, nehezebbre esett az állás, de amikor megszólalt ugyanazokat a rezgéseket éreztem, mint egykoron. Végig kúszott az a különös valami a gerincem mentén és ugyanazt a lelkesültség érzést suhintotta az elmémbe, mint mindig, amikor beszéltünk. „Tudjátok mi a jó az öregségben?” - kezdte. Majd kicsinyke szünetet tartott és pajkosan körbe nézett. Gondolataim nagy lélegzetet vettek és visszarohtak a múltba, közös múltunkba. Analízis előadást tartott az akkor legnagyobb előadónkban a második emeleten, amely most Kiss Péter tanár úr nevét viseli. Pontosan 3 ajtó és egy hosszú folyosó választott el Tőle, ahogy az íróasztalomnál ültem. Azon tűnődtem, hogy hogy a csudába lehet valakinek ilyen zengésű hangja, hogy a kimondott szavai, áttörve megannyi ellenállást, elkalandoznak hozzám, és ha akarnám, akár jegyzetelni is tudnám mondatait.

És még mielőtt megtudtam volna, hogy miért is jó az öregség, meglátogattam egy másik közös, furcsa emlékünket. Szigorlatoztattunk, ültünk csöndes várakozással, hallgattuk a tollak feszült sercegését. Tanár úr elmélyülten beszélgetett velem, egyszer

csak azt mennydörögte: Hölgyem, hozza csak ki! A Hölgy felállt, nyújtott felé egy darab papírt, ám mielőtt az összegyűrt fecni célba ért volna, a hófehér hallgató összecsuklott és elterült a földön. Vízért menesztett, magabiztos volt és megnyugtató. Életre kellte a fiatal rémület. Kedvesen leültette, és a legkedvesebb hangján megkérte, hogy máskor ne ijesztgesse a bizottságot, mert mi nagyon megijedtünk. Majd magától értetődően beírta a megérdemelt egyest. Később elmesélte, hogy már rossz a szeme, de ahhoz, hogy valaki egy puskázót nyakon csípjén, egyáltalán nem kell szem, legalábbis, teszem most hozzá, abban a magasságban, ahol Ő volt.

Visszatértem. Mi is a jó az öregségben? „Hát semmi jó nincs az öregségben”, mondta Tanár úr, miközben elöntötte arcát a szemhunyorgós csökelajos mosoly.

Nem tudhattam, hogy valaha is találkozni fogunk. Gárdonyis, egy féléves tanárságom alatt a lépcsőfordulóban egy nyílt tekintetű fiú nézett mindig rám, a büszkeségeink üveges vitrinből. Úgy hívták, hogy Csöke László, mint később megtudtam, tanár úr idősebbik fia.

Majd 40 éve érkeztem meg ide a Főiskolára (ma ugye Eszterházy Károly Katolikus Egyetem), egy sóhajtásnyi idő után Csöke Lajos tanár úr is megérkezett. Persze mondták, az akkori, számomra öregek, hogy a Lajos visszajön, de egy két sörözős, csínytevős mendemondán kívül nem tudtam meg többet arról, hogy ki is ez az ember. Édesapámat kérdeztem, azt mondta, hogy egy remek futballista volt. Kiváló felépítésű, gyors, okos és jól fejelő. Éppen azokat a szavakat mondta, ahogy később Lajos, Gergő fiát jellemezte, akiben elrejtette a sport szeretetét.

Aztán megérkezett. Rögtön látszott, hogy Ő egy EMBER, nem aprócska betűkkel, hanem igazi nagyokkal. Mindig volt véleménye, és szívesen el is mondta, akkor is, ha az senkinek, vagy csak keveseknek tetszett. Akkoriban eléggé körbe volt határolva, hogy mi tetszhet, de jól látható módon az igaz jobban érdekelte, mint bármilyen jól fésült hazugság. Hihetetlen emberismerettel rendelkezett. Egy beszélgetés után tűpontosan tudta, hogy ki az illető. Két matematikai precizitású szó

volt általában a jellemzés. Pont, mint egy indián név, a rejtegetni próbált emberi bugyrokot világra hozó metafora.

Analízist kezdett tanítani. Mivel 130-150 matematika szakos elsősünk volt, két előadást kellett mindenből tartanunk, mert egyszerre nem fértek be a terembe a hallgatók. Így hát az egyik az övé volt, és sokszor tartottam neki gyakorlatot. Közvetlen volt, barátságos, végtelenül segítőkész és emberi. Általában az emberek zsigerileg tudják, hogy kivel, hogyan „kell” beszélni, ő fontos ember, ő egyáltalán nem az, ő ezt szereti, ő azt. Nos Tanár urat ez egyáltalán nem érdekelt. Akihez odafordult, annak odaajándékozta az egész figyelmét. És amikor meghallotta valakiből a segítségért kiabáló belső gyermeket, kérés nélkül is segített.

Furcsa volt érzékelni, hogy őt nem csak a ma, a holnap, de a távoli azután-ok is érdeklik. Abban a csöndesen folydogáló életben olyan volt, mint egy minden szegletbe bevilágító, világos eszű napsugár. Nagyon szerettem vele beszélgetni, lelkes volt, pezsgő és életvidám. A kedvéért még azt a rossz sört is megkedveltem, sőt korsóval ittam, nehogy megint elővegyék, hogy üljek át másik asztalhoz, mert alkohol mentes italok után epekedek, vagy csak pohárral akarok sört inni.

Tőle tudtam meg, hogy ő nem új fiú itt a Matematika Tanszéken, hiszen a debreceni végzés után, 1968-tól 1973-ig már dolgozott itt. Aztán elszólította az élet új íze, a számítástechnika. Az egri Finomszerelvénygyár Számítógépközpontjában dolgozott egy ideig, majd visszatért a tanításhoz. 1976-tól az egri Alpári Gyula Közgazdasági Szakközépiskolába, ahol igazgatóhelyettesként a számítástechnika szakképzést irányította, illetve számítástechnikai szaktanácsadóként dolgozott a Heves Megyei Pedagógia Intézetben. Könnyen tetten érhető, hogy ekkoriban már befészkelte fejébe az új és örök szerelem, a számítástechnika, ahogy akkoriban nevezték.

A sok napi munka mellett tanult, cikkeket írt, kutatott, 1986 áprilisában „summa cum laude” minősítéssel letette a doktori szigorlatot a KLTE Matematikai és Informatikai Intézetében. Ahol később a PhD fokozatot is megszerezte.

Apró lépésekkel, kitartó munkájával elérte, hogy létrejöjjön egy informatikával foglalkozó tanszék, amelynek 1993-ban a vezetője lett. Eltökélten dolgozott a fejlesztésén, fiatal embereket csábított a tanszékre és tudományosan elismert oktatókkal ötvözte őket. Csodálatos kapcsolatteremtő képességének hála, kiváló viszonyt ápolt a nagy egyetemek informatika oktatás fejlődését meghatározó alakjaival. Egy főiskola az egy főiskola, ott nem lehet ez sem, meg az sem, majd egyszer valamikor. Ez volt akkoriban a közhangulat. Lajos úgy volt ezzel, mint ahogy az egy emelettel feljebbi idézet mondja. „Vannak dolgok, amikről mindenki tudja, hogy nem lehet megvalósítani, aztán jön valaki, aki nem tudja ezt, és megvalósítja.” Megálmodta és létrehozta főiskolánkon a programozó matematikus szakot, amit később a programtervező informatikus szak követett.

Természetesen nem csak tervezett és szervezett. 1997-ben Garamhegyi Gáborral megírta „A számítógép programozás logikai alapjai” című könyvet, amely elnyerte a Számítástechnika Tanárok Egyesületének, az év legjobb informatikai tankönyve díjat. Útnak indította a máig sikeres International Conference on Applied Informatics (ICAI) nevű, jelenleg is zajló, nemzetközi tudományos konferenciát. Kiváló tudósok egész sora tartott itt előadást. Már várták, hogy mikor lesz a következő alkalom, mert mindig olyan különleges, varázslatosan egri hangulata volt, borral, szalóki fürdésekkel, baráti beszélgetésekkel és persze Lajos, mindenkit átölelő, hatalmas szívével.

Bár szépen sorjázta a vitrinjében a kitüntetések, Tarjáni emlékérem, Neumann János Számítógéptudományi Társaság kitüntetése, Kiss Péter díj, de ezek nem igazán izgatták. A tanszéke fejlődése, a fiatal kollégái haladása, ez volt, ami betöltötte gondolkodását. A néha szembejövő emberi csalódások sem vették el kedvét, segített, ahogy csak tudott, ez volt a lelkébe belekódolva.

Sokszor és sokat beszélgettünk. Fontos volt számomra a véleménye, a barátsága, a mélyről jövő ölelő bölcsessége. Amikor 2003-ban újra alakult a Matematikai és Informatikai intézet, majd mindenki úgy gondolta, hogy ez egy formális képződmény. Ő másképpen látta ezt. Biztatott, mint akkori vezetőt, hogy ez egy hatalmas lehetőség a fejlődésre, arra, hogy erősek és sokra hivatottak legyünk.

Azt hiszem, ha körbe nézek, hogy ebben is igaza volt. Kiváló kollégák, elismert képzések, idegennyelű oktatás, külföldi hallgatók, konferenciákon való megjelenések, sok-sok olyan öröm, amit a tekintete és a mosolya már akkor tudott, amikor még a tanszéke picinyként bújt meg a D épület néhány szobájában. Az Informatika Kar létrejöttét sajnós már nem élhette meg. De mivel a nyugdíjba vonulása után is sokszor beszéltünk, természetesen tudta a rektori terveimet, és komoly boldogságot adott neki. Beérett a munkája.

Nyugdíjazásakor az Abacus Alapítványnak adományozott 1 millió forintot, és megalapította a Tudomány Jövőjéért díjat. Ebből az összegből minden évben egy fiatal kutatót támogatunk. Sok egykori nyertes van most is itt körünkben.

Sokszor mondta, hogy Eger egyik felét tanította, a másik felének meg a gyerekeit tanította. Úgy hiszem, nem állt ez nagyon messze az igazságtól. Tanítványai a világ különböző pontjain élnek és dolgoznak. Tanítanak, oktatnak, az informatika világát fejlesztik, vagy egyszerűen csak jó Emberek lettek, amit ő annyira fontosnak gondolt.

Azt gondolom, hogy régi mulasztásunk ez a tábla. Örülök, hogy megszületett, és annak is, hogy én avathatom. Köszönöm a jelenlegi vezetésnek, hogy most eltökélt volt ebben az ügyben, és így generációk sokasága találkozhat majd az alapító Atyával, ha ide belép. Mosollyal az arcán sokszor monda, hogy „jó munka és szép öregasszony” nincs. Egy picit most vitatkoznék, bár azt hiszem Ő mindent tisztán látott, nyilván ezt is.

Kedves Lajos, Csőke Tanár úr, ez tényleg jó munka volt. Ha erre jártok és meg-megálltok majd, fogjátok érezni, hogy az útmutatásai még mindig itt rezegnek. Elegánsnak lenni, embertársainkat őszintén szeretni, hátunkat a múltnak támasztva előre nézni, alázattal dolgozni, ez az élete tiszta üzenete.

Köszönöm mindenki figyelmét és jelenlétét.